

การสร้างสันติภาพของครูสมาธิ

CREATION OF PEACE BY MEDITATION INSTRUCTOR

กรกนก รุจินาม

Kornkanok Rujinam

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก วิทยาเขตอุเทนถวาย

Rajamangala University of Technology Tawan-Ok Uthenthawai Campus

Email: mollamp@gmail.com

บทคัดย่อ

สันติภาพคือ การอยู่ร่วมกันด้วยความสงบ สุขและความมีอิสรภาพ สันติภาพภายนอกหรือสันติภาพเชิงสังคม เช่นภาวะหมดสงครามความเคียดในสิทธิมนุษยชน เป็นต้น สันติภาพภายในเป็นสันติภาพสูงสุดในทางพระพุทธศาสนาคือการเป็นอยู่อย่างมีสติ เป็นการสร้างสันติภาพอย่างเป็นปัจจุบันขณะ จักนำสันติภาพภายในไปสู่สันติภาพภายนอก ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อให้รัฐและสังคมอุดมคติ คือสังคมสันติภาพเกิดขึ้นและสันติภาพภายในที่สูงที่สุดนั้นทางพระพุทธศาสนายังหมายถึงความเป็นอิสรภาพของจิตจากพันธนาการของกิเลส ด้วยวิธีทางหนึ่งคือการบำเพ็ญจิตตภาวนาด้วยการทำสมาธิ หากสมดุลงานสันติภาพในเชิงสังคมจะเป็นไปในลักษณะที่พัฒนาขึ้น สมาธิเป็นหนทางหนึ่งที่จะพัฒนาจิตเมื่อคุณภาพแห่งจิตเติบโตพัฒนาในทางฝ่ายกุศลก่อให้เกิดสันติภาพภายในที่ จะมีผลต่อการพัฒนามโนกรรม วชิกรรม กายกรรม เพื่อการพัฒนาสังคม ที่อุดมด้วยความสุข สงบและสันติ...คือสันติภาพ สถาบันพลังจิตตานุภาพเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำงานด้านสันติภาพด้วยวิธีทางแห่งการทำสมาธิเพื่อสะสมพลังจิตโดยใช้หลักสูตรครูสมาธิเป็นวิธีทางสร้างสันติภาพ

คำสำคัญ: สันติภาพ, ครูสมาธิ, สมาธิ

Abstract

Peace means living together with harmony, calmness and freedom. External peace or social peace is associated with warless situation and human rights. Internal peace, the utmost peace in Buddhism, is living with consciousness and creating peace at present. Internal peace actually brings to the external one which creates harmony in oneself, family, community and society, leading to an ideal state and society that is peaceful. Furthermore, in Buddhism, internal peace, the peaceful utter peace, also means the freedom from the imprisonment of sin. One method to create internal is meditation. If one's mind balances, his social peace will be developed. Meditation is one of the methods to develop mind. The development of mind quality of any person in a meritorious deed leads to internal peace that influences the increase of their mental, verbal and physical expressions that could build up a delight and peaceful society. This is the peace. Will Power Institute is an organization working on creating peace by the method of meditation practice for mental collection, using a meditation instructor course to pave the way for peace.

Keyword: Peace, Meditation Instructor, Meditation

บทนำ

การเรียกร้องสันติภาพยังคงปรากฏอยู่เสมอในมนุษย์และสังคม ท่ามกลางสังคมโลกาภิวัตน์ปัญหาสังคมอันหลากหลายก่อให้เกิดการมีความพยายามเข้าไปแก้ไข สันติภาพเป็นส่วนหนึ่งที่มนุษย์และสังคมเรียกร้อง ยังดำรงและขาดช่วงในบางสังคม การถูกเรียกร้องให้เกิดปรากฏการณ์ของสันติภาพปรากฏขึ้นดังตัวอย่าง การบังเกิดขึ้น ขององค์กรสันติภาพ กล่าวคือ องค์กรการสหประชาชาติเป็นต้น เพื่อเป็นการรองรับ การป้องกัน และป้องกันความขัดแย้งทางสังคมระดับล่างจนกระทั่งถึงระดับประเทศและระดับโลกให้ลุล่วง เพื่อการลดระดับปัญหา ความขัดแย้งทางสังคมแม้กระนั้นปัญหายังดำรงอยู่ ท่ามกลางสันติภาพที่เกิดขึ้นอย่างเชื่องช้าแต่ถาวร ในหัวใจมนุษย์ องค์กรทางศาสนาเข้ามามีบทบาทมากขึ้นหลังจากชบเซากลับเฟื่องฟูในยุคปัจจุบันมีการรวมตัวกันของศาสนาด้วย ความเชื่อว่าศาสนาจักกลับมาเป็นผู้นำทางสันติภาพมีขึ้นอีกครั้ง โดยการนำของศาสนาพุทธ ภายใต้ผู้นำสันติภาพ อาทิ ท่านทะไลลามะ ท่านติช นัท ฮันห์ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตฺโต) เป็นต้น ในประเทศไทยยุคปัจจุบันพระธรรม

มงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร) เป็นผู้หนึ่งที่ควรกล่าวถึงในนามสถาบันพลังจิตตานุภาพ ผู้นำความสงบสันติภายในวิธีหนึ่งคือการทำสมาธิ ซึ่งมีรูปแบบและพัฒนาการที่สอดคล้องกับวิธีการสร้างสันติภาพของโลก และประเด็นดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการเข้าใจกระบวนการของชีวิตแบบปัจเจกและแบบสังคมในบริบทที่สามารถเข้าใจได้ผ่านครูสมาธิที่พัฒนาตนเองให้สงบและนำไปสอนความสงบแก่สังคมต่อไป

ความหมายและความสำคัญของสันติภาพ

1. ความหมายของสันติภาพ

“สันติ คือ ความสงบเช่นอยู่ร่วมกันโดยสันติ...ดังนั้นสันติภาพคือความสงบ เช่นโลกต้องการสันติภาพจงร่วมมือกันรักษาสันติภาพของโลก ด้วยสันติวิธี เป็นวิธีที่จะก่อให้เกิดความสงบเช่นเจรจาสงบศึกโดยสันติวิธีจนเกิดสันติสุข เป็นความสุขที่เกิดจากความสงบเช่นรัฐบาลบริหารประเทศเพื่อสันติสุขของประชาชน” (ราชบัณฑิตสถาน, 2546)

ท่านทะเลลามาจะมีความเห็นว่า สันติภาพไม่ได้หมายถึงการไม่มีสงครามเท่านั้น สันติภาพยังหมายถึง การดำรงอยู่ได้ของสันติภาพต่อเมื่อเราให้ความเคารพในสิทธิมนุษยชนเมื่อประชาชนได้รับการดูแลอย่างดี (ทะเลลามา, 2538) ดังนั้น คำนิยามสันติภาพ ของท่านทะเลลามาจะ ดำรงอยู่บนฐานของพุทธแบบดั้งเดิม ชี้ว่าสันติภาพเริ่มต้นที่เราทุกคน แต่ละคนเมื่อเรามีความสุขสงบภายใน เราจะมี ความสงบสุขต่อทุกคนรอบตัวเรา สังคมของเรามีความสงบสุขเป็นการแบ่งปันความสงบสุขย่อมมีต่อตัวเรา โลกรอบตัวเรา เป็นสิ่งที่เราจะเข้าถึงได้ด้วยการพัฒนาสันติสุขทางใจ (ทะเลลามา, 2538) ดังที่ท่านทะเลลามาเขียนในบทนำ หนังสือสันติภาพทุกอย่างก้าวดังนี้ แม้ว่าความพยายามในการนำสันติภาพสู่โลก โดยการเปลี่ยนแปลงสภาวะภายในแต่ละปัจเจกชนเป็นสิ่งยากแต่เป็นเพียงวิธีทางเดียว...ข้าพเจ้าเชื่อว่า ความรัก ความเมตตาและความไม่เห็นแก่ตัวคือรากฐานของสันติภาพ ครั้นคุณภาพเช่นนี้ได้พัฒนาภายในแต่ละปัจเจกชน เขาหรือเธอจักสามารถสรรค์สร้างบรรยากาศแห่งสันติภาพและการสมานฉันท์ บรรยากาศเช่นนี้จักขยายกว้าง และแผ่ออกไปจากแต่ละบุคคลสู่ครอบครัวจากครอบครัวสู่ชุมชนและท้ายสุดสู่โลกทั้งมวล (ดิช นัท ฮันห์, 2542) สันติภาพของท่านทะเลลามาหมายถึงสันติภายในและสันติภายนอก ตรงกับความคิดของนัท ฮันห์ โดยแก่นแท้และสาระของสันติภาพคือ สันติภาพ ไม่ใช่สิ่งภายนอก หรือสิ่งที่เราจะแสวงหาให้บรรลุได้ การอยู่อย่างมีสติการเพติดเพลินกับแต่ละย่างก้าว และลมหายใจเข้าออก เป็นการเพียงพอแล้ว สันติภาพดำรงอยู่ในแต่ละย่างก้าวเดินทางเราเดินในวิถีเช่นนี้ (ดิช นัท ฮันห์, 2542) เป็นการอยู่อย่างมีสติ และความรับผิดชอบต่อสังคม เป็นการสร้างสันติภาพในปัจจุบันขณะที่มีชีวิตอยู่ การหายใจอย่างมีสติ การตระหนักรู้ในแต่ละลมหายใจ โดยการหายใจอย่างมีสติการมีสติเมื่อกระทำการแต่ละอย่างในชีวิตประจำวัน สันติภาพและ

ความสุขเป็นสิ่งที่เกิดขึ้น เมื่อความคิดขัดขานสงบลง กลับสู่ปัจจุบันขณะ สันติภาพความสุขเกิดขึ้นกับทุกคน ครอบครัวและสังคม (ติช นัท ฮันห์, 2542)

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) เป็นอีกท่านหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการให้ความหมายสันติภาพคือสภาพไร้สงคราม ไม่มีความขัดแย้ง ไม่มีการรบ การเบียดเบียน ยังมีการขาดสันติภาพในรูปแบบอื่น เช่น การแก่งแย่งแข่งขันในสังคมทุนนิยมที่มุ่งผลประโยชน์ การเอารัดเอาเปรียบขาดการช่วยเหลือเกื้อกูล จึงเกิดสันติภาพไม่ได้ เพราะขาดความสงบและความสุขอย่างแท้จริง (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ. ปยุตโต), 2538)

ศาสตราจารย์นายแพทย์ประเวศ วะสี มีความเห็นสอดคล้องตรงกัน ท่านมีความเห็นว่าสันติภาพหนึ่งหมายถึงการสิ้นสุดของสภาวะสงคราม และสันติภาพยังมีความหมายนัยอื่นอีก เช่น สันติภาพในสังคม สันติภาพในครอบครัวและสันติภาพในตนเองและมีความหมายเช่นเดียวกับคำว่าอิสรภาพ (ประเวศ วะสี, 2538)

จากที่กล่าวและยกข้อความเกี่ยวกับความหมายของสันติภาพโดยองค์รวมคือ สังคมอุดมคติ มนุษย์ต่างเฝ้าหาความสุข ความสงบ อิสรภาพ เสรีภาพ โศกม อาริยามีความเห็นดังนี้ความเห็นสอดคล้องที่ว่าสันติภาพมีความหมายกว้างมิใช่การปลอดสงครามอย่างเดียว หมายรวมถึง สภาพสังคมอันเป็นอุดมคติที่มนุษย์ไม่กระทำความรุนแรงต่อตนเอง เพื่อนมนุษย์ สิ่งมีชีวิต และธรรมชาติสิ่งแวดล้อม สันติภาพจึงเป็นทั้งเป้าหมาย (GOAL) ตัวบ่งชี้สภาพปัญหา (INDICATOR) และกระบวนการแก้ไขความขัดแย้ง (PROCESS) (โคทม อาริยา, 2530)

ดังนั้น สันติภาพ คือ การอยู่ร่วมกันโดยความสงบ ความสุขและความเป็นอิสรภาพ สันติภาพภายนอกหรือสันติภาพเชิงสังคม เช่นภาวะหมดสงครามความเคารพในสิทธิมนุษยชน เป็นต้น สันติภาพภายในเป็นสันติภาพสูงสุดในทางพระพุทธศาสนา ไม่ใช่จากสิ่งภายนอกแต่คือการเป็นอยู่อย่างมีสติ เป็นการสร้างสันติภาพอย่างเป็นปัจจุบันขณะ จักนำสันติภาพภายในไปสู่สันติภาพภายนอก ตนเอง ครอบครัว ชุมชนและสังคม เพื่อให้รัฐและสังคมอุดมคติ คือสังคมสันติภาพเกิดขึ้นและสันติภาพภายในที่สูงที่สุดกว่านั้นทางพระพุทธศาสนายังหมายถึงความเป็นอิสรภาพของจิตจากพันธนาการของกิเลส ด้วยวิธีทางหนึ่งคือการบำเพ็ญจิตตภาวนาด้วยการทำสมาธิ

2. ความสำคัญของสันติภาพ

หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ยุติ เมื่อพุทธศักราช 2488 มีการจัดตั้งองค์การสหประชาชาติวัตถุประสงค์คือ การธำรงรักษาสันติภาพ และความมั่นคงระหว่างประเทศ แม้กระนั้นความขัดแย้งยังคงดำรงอยู่ในสังคมโลก ด้านเชื้อชาติ ศาสนาความเสื่อมโทรมของธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และปัญหาสังคมอื่น ๆ อันเป็นการแสดงว่า มนุษย์เป็นต้นเหตุ ใจเป็นจุดเริ่มต้น การแก้ไขโดยการควบคุมความอยาก จนกระทั่งสันติภาพและความมั่นคงภายในจิตเกิดขึ้น

การศึกษาจึงเข้ามาบิบทบาทต่อการฝึกฝน พัฒนา และสร้างสรรค์มนุษย์การศึกษาที่เป็นกุศloy่อมให้ความสุขภายในจิตใจเพื่อช่วยบุคคลอื่นมีความสุขที่มาจากจริยธรรม เป็นความสุขที่เป็นอิสระคือสันติภาพ ในจิตใจบังเกิดขึ้นการปลุกฝังจิตสำนึกต่อการให้จนเกิดความสุขด้วยเมตตาธรรมมองเพื่อนมนุษย์อยู่ภายใต้กฎธรรมชาติเหมือนเราความเข้าใจ ความเมตตา ความเสมอภาคเกิดขึ้น เพื่อร่วมมือสร้างสรรค์เอกภาพและประโยชน์สุขแก่สังคมแบบประสานกลมกลืนต่อกันจนไม่อิงอาศัยวัตถุหรือวัตถุภายนอก โดยการทำจิตตภาวนาเป็นความสุขแบบประณีตและเป็นอิสระภายในย่อมเกิดขึ้น คือการฝึกฝนพัฒนาตนจนจิตสงบนิ่ง กระทั่งปัญญาญาณจักนำไปสู่การรู้แจ้งสัจธรรม คือการเข้าใจความสัมพันธ์ที่อิงอาศัยซึ่งกันและกันของสิ่งทั้งปวง เมื่อปัญญารู้แจ้งสอดคล้องกับสัจธรรม ความทุกข์จักไม่เกิดกับเราเป็นขั้นสูงสุดของการพัฒนามนุษย์จุดเริ่มต้นของความสงบคือสันติภาพในครอบครัว ด้วยความรัก ความอบอุ่น ความสุข ความเอื้ออาทร โรงเรียน คนรอบข้าง อีกประการหนึ่งคือการฝึกฝน พัฒนาวิธีคิดเช่น ความกตัญญูรู้สำนึกคุณ และความสุขแบบประสานย่อมก่อสันติสุข บรรลุสันติภาพด้วยปัญญาอันประกอบด้วยกรุณา

มนุษย์สามารถฝึกฝนพัฒนาตน ต่อการสร้างความสุขภายใน โดยไม่ต้องอาศัยวัตถุหรือความสุขภายนอก โดยการบำเพ็ญมนสิการและการทำจิตตภาวนา การที่มนุษย์ต้องแสวงหาความรู้เพื่อเป็นประทีปส่องทางมองเห็นวิธีการที่ได้ประโยชน์จากธรรมชาติ การกำหนดบทบาทจากเทคโนโลยีเป็นเพียงเครื่องมือช่วยมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ดำรงอยู่ร่วมกันประสานกลมกลืนอย่างยั่งยืน การเปลี่ยนที่สำเร็จจักเริ่มต้นที่ใจ กล่าวคือ จิตใจที่เข้าหาความสงบ อิสระภาพ และความสุขภายใน สถาปนาสันติภาพในโลกให้สำเร็จ เริ่มต้นด้วยการพัฒนาตนเอง ประสพสันติสุขภายใน เป็นความสุขที่เป็นอิสระด้วยการฝึกฝนพัฒนาบุคคลด้วยจิตตภาวนาและภารกิจทางการศึกษา (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

อย่างไรก็ตาม ความสุขอันเป็นสิ่งปรารถนาของมนุษย์ทุกคนส่วนหนึ่งย่อมมาจากสันติภาพ การกลับตัวการเปลี่ยนท่าที ทิศนคติ โดยการกำหนดบทบาทเทคโนโลยีให้เป็นเพียงเครื่องมือหนึ่งต่อการช่วยมนุษย์ สังคม สิ่งแวดล้อมอย่างพอเพียงเท่านั้นไม่มีอิทธิพลเหนือมนุษย์ การฝึกฝนอบรมภาวนาการทำสมาธิที่มีผลต่อการควบคุมลดความต้องการที่เกินประมาณของใจ รวมถึงการศึกษาจากสถาบันครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนา อาชีพและสื่อมวลชน อื่น ๆ ดุลยภาพย่อมเกิดขึ้นจากการปลุกฝังสันติภายใน หมายถึง ความมีคุณธรรมอันมีความเมตตาธรรม ความกรุณา ปัญญา ความเข้าใจในตนเองและต่อเพื่อนมนุษย์ เป็นต้น จนเกิดความสุขอภาคต่อกัน อันเป็นการประสานประโยชน์ต่อตนเองและสังคมจนถึงขั้นอุทิศตนเพื่อส่วนรวม อาทิ การดำรงความมีจิตอาสาต่อบุคคลอื่นด้วย กรุณา ปัญญา เป็นการสร้างความสุขภายในโดยไม่อิงอาศัยวัตถุ เมื่อเกิดขึ้น ตั้งแต่ขั้นต้นจนถึงขั้นสุด การบำเพ็ญโยนิโสมนสิการและการทำจิตต

ภาวนาด้วยการทำสมาธิ อันเป็นผลทำให้เกิดความสุขอันประณีตและเป็นอิสระมากกว่า มาจากจิตนิ่งสงบ ก่อให้เกิดปัญญาอันอุดม ความเข้าใจรู้แจ้งต่อสัจธรรม ความสัมพันธ์อิงอาศัยกันและกันตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา จนตระหนักรู้หลุดพ้นเป็นอิสระ ความสุขอันเป็นสิ่งที่ปรารถนาของมนุษย์ทุกคนจึงบังเกิดขึ้น มีผลต่อสันติภาพและอิสรภาพอย่างแยกจากกันได้อย่างความสุขและสันติภาพที่แท้จริงคือ ความเป็นอิสรภาพ จากสิ่งร้อยรัดทั้งปวงจากสิ่งภายในและภายนอก

3. ความหมายและความสำคัญของครูสมาธิ

3.1 ความหมาย

ครูสมาธิ คือ หลักสูตรที่พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) รจนาและประพันธ์ขึ้นเพื่อเป็นคู่มือการเรียนการสอนสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพจากประสบการณ์ของท่านและหลักสูตรครูสมาธิ เป็นหลักสูตรที่พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) เป็นผู้สร้างหลักสูตรนี้ขึ้นเมื่อพุทธศักราช 2529 โดยใช้เวลาเขียน 5 ปี ณ วิทยาลัยสงฆ์ น้ำตกแม่กลาง ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ (ปัจจุบันคือวัดเทพเจติยาจารย์) เพื่อใช้เป็นหลักสูตรในการศึกษาวิชาครูสมาธิและเปิดสอนครั้งแรก ณ สถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคมพุทธศักราช 2540 เรียกว่าหลักสูตรครูสมาธิ (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2540)

ก่อนที่จะมีการสร้างหลักสูตรสมาธิ เมื่อพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) ได้มีการนำสมาธิออกมาเผยแพร่ทำการสอนทั้งภาคตะวันออก อีสานเหนือ ได้สอนอยู่ 30 ปีมองดูผลที่เสียสละแล้วยังไม่คุ้มค่า จึงตั้งใจสร้างหลักสูตรสมาธิขึ้นให้เป็นแบบมาตรฐานสากล หลวงพ่อได้มีการรวบรวมคำสั่งสอนของพระอาจารย์กงมา จิรปุญโญ ซึ่งเป็นพระอาจารย์แรกแล้วรวบรวมคำสอนของหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมแล้วนำมาวิจัยโดยความสามารถของตนเองและรู้ว่าการทำสมาธิจุดประสงค์คือการสะสมพลังจิตที่มีความสำคัญคือ ทำให้คนมีสติปัญญา มีบุญวาสนาบารมี มีเมตตาจิต การรู้จักอภัยและประโยชน์อื่น ๆ อีกมากมาย เป็นปัจจัยให้ถึงวิปัสสนา เป็นต้น การเขียนตำราเขียนแล้วทั้งหลายครั้ง กลั่นกรองสิ่งต่าง ๆ ให้เข้ามาที่ถูกเป็นหลักสูตรภายใต้สถาบันพลังจิตตานุภาพเป็นคู่มือใช้สอนแทนกันได้ เป็นมาตรฐานสากลเพื่อการขยายงานต่อไปเพื่อสมาธิสร้างความสงบ สุขต่อครอบครัว สังคมชาวโลก เป็นการรักษาสমบัติอันล้ำค่าของพระพุทธศาสนาให้เป็นประโยชน์ต่อประชาชน การเรียนครูสมาธิเมื่อได้รับผลทางใจที่เยือกเย็นสงบ จากพลังจิตคือชีวิตที่มีคุณค่า (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2540) เป็นผลจากการจากการจัดตั้งระบบครูสมาธิและเปิดโอกาสให้ประชาชนมาเรียนสมาธิที่เป็นสมาธิสร้างขึ้นจากสมาธิธรรมชาติโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพลังจิตและสะสมพลังจิตพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) ท่านได้อาศัยประสบการณ์จาก

การศึกษาและฝึกสมาธิกับพระอาจารย์และการเป็นพระอาจารย์สอนสมาธิเป็นแรงผลักดันให้ท่านปรับปรุงเรื่องการสอนสมาธิให้เกิดประโยชน์แก่สังคม (วิริยงค์ สิรินธโร, 2544) และชีวิตที่มีคุณค่า

ความหมายของพลังจิต พลังจิตหมายถึง พลังที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งของจิตใจ หมายถึงอำนาจจิต หรือพละนาฏภาพของจิตที่ควบคุมกาย วาจาให้มีพฤติกรรมที่เหมาะสมควรค่าเป็นประโยชน์ต่อการทำงานให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด พลังจิตสร้างจากการทำสมาธิอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (พิศาล จอโภชาอุดม, 2560)

สถาบันพลังจิตตานุภาพมีพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) เป็นประธานและผู้ก่อตั้งสถาบัน มีคณะกรรมการบริหารสถาบันดำเนินการอย่างเต็มรูปแบบ โดยตั้งความหวังว่าจะช่วยสถาบันนี้ ให้เป็นแหล่งกลางการศึกษาสมาธิอย่างกว้างขวาง ด้วยความพร้อมทั้งวิชาการในเรื่องของสมาธิ และมีบุคคลากรที่มีคุณสมบัติในการสอนทำการเผยแพร่ แนวทางสายกลางนี้ให้พอเพียงแก่ความต้องการ อันจะเป็นการนำแบบอย่างการทำสมาธิไปสู่ประชาชนได้ทั่วถึงสามารถให้ประโยชน์ เป็นความสุขทางจิตใจได้ (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2540)

จุดประสงค์ต้องการให้มีการทำสมาธิอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้นอันจะเป็นแนวทางหนึ่งที่จะนำความสงบสุขให้เกิดขึ้นในสังคมโลก เพราะจิตใจนี้เองเป็นต้นเหตุแห่งความวุ่นวาย นำความกระเทบกระทั้ง จนเกิดความทุกข์ให้แก่สังคมโลกหากได้มีการดำเนินงานด้านจิตใจให้มีสมาธิอย่างกว้างขวางจะเป็นการแก้ไขต้นเหตุที่ถูกที่สุด... เมื่อมีครูสมาธิ (บุคคลผู้จบหลักสูตรครูสมาธิ, ผู้เขียน) ที่มีความรู้เรื่องสมาธิเป็นอย่างดีมากขึ้น ก็จะสามารถขยายเป็นวงกว้างออกไปได้อย่างทั่วถึง เนื่องจากการทำสมาธิจำเป็นต้องมีครูสอนที่มีความรู้จริง แนะนำในทางที่ถูกต้อง และได้รับประโยชน์อย่างแท้จริงการกระทำตามแผนงานได้สำเร็จจำเป็นต้องมีบุคคลจำนวนมากช่วยกันรณรงค์และดำเนินงานอย่างเข้มแข็ง ของการพัฒนาจิตมีสมาธิเป็นหลักการและใช้วิชาความรู้ในหลักการนี้ด้วยความมีเมตตาเป็นที่ตั้ง ก็สามารถทำประโยชน์ให้แก่สังคมโลกได้สมประสงค์จะเป็นความสำเร็จที่มีความหมายเป็นอย่างยิ่ง ถึงความสุขและสันติภาพในสังคมโลก (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2540) เนื่องจากการดำเนินการสอนหลักสูตรครูสมาธิเพื่อส่งเสริมให้มีการทำสมาธิอย่างแพร่หลายเพื่อพัฒนาสังคมดำเนินการสอนภาคทฤษฎี และปฏิบัติเน้นความเป็นเอกภาพทุกสาขาของสถาบันการทำสมาธิจะก่อให้เกิดพลังจิตที่มีผลต่อจิตใจลดระดับความขัดแย้งมีผลต่อสังคมในด้านความสุข สงบ สันติภาพ (นนทิวัต ไล่เลิศ, 2550) ดังกล่าวข้างต้น

สรุปว่า ครูสมาธิเป็นชื่อหลักสูตรการเรียนการสอนสมาธิของสถาบันพลังจิตตานุภาพมีการเรียนการสอนครั้งแรกที่วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร เมื่อพุทธศักราช 2540 สอนโดยพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) จนกระทั่งถึงปัจจุบัน โดยมีจุดประสงค์ให้มีการทำสมาธิ

อย่างกว้างขวางเพื่อเป็นวิถีทางแห่งความสงบ ความสุขและสันติภาพ ผู้เรียนจบหลักสูตรนี้ถือว่าเป็นครูสมาธิคำว่าครูสมาธิจึงมีความหมายตามนัยดังกล่าว

3.2 ความสำคัญของครูสมาธิ

บทพิสูจน์ข้อความข้างต้นคือเมื่อมีการก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพนับจากการสอนครูสมาธิรุ่นแรก มีครูสมาธิเรียนจบหลักสูตรนี้ 200 คนปัจจุบันผ่านมาเป็นเวลา 20 ปีวัดธรรมมงคลที่ตั้งของสถาบันพลังจิตตานุภาพมีการขยายการสอนหลักสูตรครูสมาธิทั้งในประเทศและต่างประเทศมีสาขากว่า 200 สาขาผู้จบหลักสูตรมากกว่า 50,000 คน เฉพาะปีพุทธศักราช 2560 ระหว่างวันที่ 9-12 มีนาคม 2560 มีผู้จบหลักสูตรครูสมาธิ 9,131 คน (รวมชาวแคนาดาและอเมริกามากกว่า 300 คน) (วิฑูรย์ สิมะโชคดี, 2560)

การสร้างหลักสูตรครูสมาธิกล่าวได้ว่ามีเหตุสืบเนื่องมาจากพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร) ขณะที่มีโอกาสอยู่ปรนนิบัติใกล้ชิดหลวงปู่มั่น ภูริทัตโต เมื่อทราบหลักข้อเท็จจริงในการทำสมาธิและวิปัสสนาทำให้ไม่ต้องการให้หลักการนั้นสลายไปท่านถามหลวงปู่มั่นว่า “ต่อไปกระผมจะเขียนเป็นหลักการให้ชาวโลกเขาทำกันจะได้ไหม” ท่านตอบว่า “ได้แต่ต้องเอาแบบพื้นฐานสำหรับประโยชน์แก่มหาชน สำหรับชั้นสูงให้มันน้อย โอกาสที่เธอจะทำนั้นมีอยู่แต่ต้องทำแบบพื้นฐานเพื่อคนส่วนมากในโลกจะได้สงบ” (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), ม.ป.ป.) ดังนั้น เมื่อท่านเขียนหลักสูตรครูสมาธิเสร็จจึงปรากฏการเรียนการสอนครูสมาธิทันทีและได้รับการขยายผลอย่างกว้างขวางจนถึงปัจจุบัน

จากความสำคัญของครูสมาธิดังกล่าวสรุปได้ว่าการสร้างหลักสูตรครูสมาธิและการก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพด้วยเหตุผลสำคัญของพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร) ที่มีดำริมาแต่ครั้งเป็นศิษย์องค์หลวงปู่มั่น ภูริทัตโตที่เห็นความสำคัญของการทำสมาธิและสมควรทำการเผยแพร่ในวงกว้างทั้งในประเทศและต่างประเทศจนถึงปัจจุบันความเป็นจริงที่เกิดขึ้นคือหลักสูตรครูสมาธิได้รับการตอบรับด้วยแรงศรัทธาของมหาชนก่อกำเนิดสาขาของสถาบันพลังจิตตานุภาพและการเรียนครูสมาธิในเชิงปริมาณทุกจังหวัดบางจังหวัดมีหลายสาขา และที่ต่างประเทศ อาทิแคนาดาและอเมริกาเป็นต้น แสดงให้เห็นว่าคุณภาพที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนครูสมาธิเห็นผลชัดเจนในทางที่เป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิต การพัฒนาจิตที่มีสมาธิเป็นหลักการการแนะนำการทำสมาธิต่อตนเอง บุคคลอื่นอย่างถูกต้องประโยชน์คือความสำเร็จที่มีความหมายและมีความสำคัญอย่างยิ่งคือความสงบ ความสุข และสันติภาพ

4. การสร้างสันติภาพของครูสมาธิ

สันติภาพภายในเกิดขึ้นได้ด้วยการทำสมาธิ “ประชาคมโลกพบกับสันติภาพ อยู่ร่วมกันด้วยความสุขได้ เน้นหนักไปในทางสมาธิ เพราะสมาธิสามารถผลิตพลังจิตได้ เมื่อมีพลังจิตตามสมควร ก็สามารถควบคุมจิตได้ ตรงนี้มีความสำคัญมาก ความวุ่นวายที่เกิดขึ้นในโลก

ปัจจุบันเพราะบุคคลขาดพลังจิต แต่ถ้าบุคคลเพียบพร้อมด้วยพลังจิตก็สามารถควบคุมจิตได้ ความวุ่นวายในโลกปัจจุบันก็จะบรรเทาลงได้ในที่สุด โลกนี้ก็จะได้พบสันติภาพ” (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2555)

4.1 ความเกี่ยวข้องของครูสมาธิกับสันติภาพ

ตามข้อความกล่าวไว้ข้างต้น “ประชาคมโลกพบกับสันติภาพ อยู่ร่วมกันด้วยความเป็นสุข ได้แน่นหนากว่าในทางสมาธิ... บุคคลผู้เพียบพร้อมด้วยพลังจิต ก็สามารถควบคุมจิตได้ ความวุ่นวายในโลกปัจจุบันก็จะบรรเทาลงได้ในที่สุด โลกนี้ก็จะพบสันติภาพ” ดังนั้น เมื่อมาเป็นผู้ทำสมาธิแล้วเราจะสามารถพบสันติภาพแน่นอนเพราะว่าแท้จริงแล้ว การสอนสมาธิคือ การหยิบยื่นความสุขอันซาบซึ้งให้แก่เขาทั้งหลายนั่นเอง (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2558) เมื่อชาวโลกทำสมาธิกันมากที่สุดสิ่งหนึ่งที่ได้คือพลังจิต พลังจิตทำให้บุคคลเกิดคุณธรรม ๓ ประการคือ 1. ความรับผิดชอบสูง 2. การมีเหตุผล 3. ความมีเมตตา (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2558) โดยเฉพาะเมตตาธรรมนี้จะทำให้งานประสบความสำเร็จอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ดังตัวอย่างงานสาธารณะเพื่อประโยชน์แก่มวลชน จำเป็นต้องอาศัยบุคคลที่มีการเสียสละและมีเมตตาจิตจำนวนมากร่วมมือกันและยังมองเห็นบุคคลที่มีการเสียสละและมีเมตตาจิตจำนวนมากน้อยในโลก ดังนั้นการมีวิถีทางใดเรียกร้องกลุ่มบุคคลให้มีการรวมกลุ่ม ร่วมมือกันสร้างงานด้วยความเต็มใจทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเป็นการต่อเนื่องในระยะยาว ตัวอย่าง คณะทำงานด้านสมาธิ คือสถาบันพลังจิตตานุภาพ (WILLPOWER INSTITUTE) ยังเป็นคณะเล็กเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรทั่วโลก การเรียนการสอน MEDITATION INSTRUCTOR COURSE UNDER WILLPOWER INSTITUTE ด้วยวิธีการทำสมาธิแบบง่าย ๆ ไม่เสียค่าใช้จ่าย โดยพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) ออกดำเนินการเสียสละด้วยตนเองเพื่องานสมาธิที่เป็นประโยชน์อันยิ่งใหญ่ต่อประชากรโลกต้องอาศัยบุคคลผู้มีจิตสาธารณะหลาย ๆ ฝ่ายที่มีความเข้าใจในเหตุผลของการดำเนินงานมีความมั่นคงในหลักการไม่ยึดตัวบุคคล และตั้งโครงการอื่น ๆ เกิดขึ้นหลายโครงการในโลก อาทิ โครงการลดจำนวนประชากรโลก โครงการอาหารโลก โครงการลดอาวุธร้ายแรงของโลก เป็นต้นเหล่านี้ล้วนเกิดจากกลุ่มบุคคลที่มีความหวังดีต่อโลก ต่อการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นและเพื่อประโยชน์ต่อสาธารณชนในอนาคต (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2558) ดูจะเกี่ยวกับการเกิดขึ้นตามจุดมุ่งหมายของสถาบันพลังจิตตานุภาพ ดังกล่าวว่า พลังจิตจากการทำสมาธิ ก่อให้เกิดคุณธรรม ๓ ประการที่ส่งผลให้ บุคคลผู้ทำสมาธิมีจิตสาธารณะทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม จนสังคมลดปัญหา ความขัดแย้ง ในระดับที่ปัญหาในสังคมลดลงจนมีความสุขและสันติภาพในสังคมเกิดขึ้นโดยมีสมาธิเป็นวิถีทางหนึ่ง

4.2 ครุสมาธิกับสันติภาพภายนอก

เมื่อทำสมาธิผลที่เกิดจากพลังจิตคือ อันตบแรกพลังจิตสามารถควบคุมจิต จิตของบุคคลที่มีพลังจิตควบคุมได้แล้ว จะลดระดับความขัดแย้งลงได้ไม่ถึงขั้นแตกหักเป็นผลดีต่อครอบครัวต่อสังคมต่อโลกอันตบสองทำให้เกิดสุขภาพกายสุขภาพใจที่ดีเลิศอันตบสาม ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงทางใจเกิดการรับผิดชอบสูง และมีการเสียสละสูงขึ้น อันตบสี่ได้รับความสุขใจที่ซาบซึ้งนี่คือประโยชน์ของสมาธิ (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), 2555) ดังตัวอย่างเรื่องราวศิลปะกับสมาธิ ที่สมาธิทำให้เป็นสัมมาวาจา อันก่อให้เกิดสันติภาพในสังคมว่าวาจาไม่ดีไม่ได้ประโยชน์ วาจาดีมีประโยชน์ วาจาศิลป์ คือ วาจาที่สามารถโน้มน้าวให้บังเกิดขึ้นซึ่งความเชื่อถือด้วยลีลากลยุทธ์มีทั้งสร้างสรรค์และทำลาย การสื่อสาร เป็นความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์และสังคม คำพูดอย่างไรทำให้เกิดสันติภาพ วาจาทั้งหลายที่เกิดแก่นมนุษย์เกิดขึ้นจากใจทุก ๆ คำพูดใจเป็นผู้สั่งการ ใจเป็นประธานเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลก ประเทศ สังคมและครอบครัวเหตุเกิดจากครอบครัวทั้งสิ้น วาจาจึงมีความสำคัญ และสมาธิก็มีความสำคัญต่อการควบคุมวาจา ทำให้เกิดความสามัคคี มีความปรองดองในสังคม ในครอบครัว ในโลกทำให้เกิดสันติภาพได้รับความสุขความเจริญ (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), 2555)

อีกประการหนึ่ง ความเสียสละที่เกี่ยวข้องกับสมาธิกล่าวคือ ความเสียสละที่เกิดขึ้นในสังคมมนุษย์โดยธรรมชาติตั้งแต่ดึกดำบรรพ์จนถึงปัจจุบัน เช่นบิดามารดาร์กและเสียสละให้แก่บุตรและธิดา ตลอดจนความเสียสละในหมู่มวลชนความเสียสละจึงมีบทบาทสำคัญต่อมนุษย์แหล่งกำเนิดที่เกิดขึ้นของการเสียสละคือใจเพราะใจเป็นผู้สั่งการให้มีการกระทำ สมาธิจึงเข้ามามีบทบาทต่อการเสียสละเนื่องจากสมาธิเป็นที่ผลิตพลังจิตเมื่อมีพลังจิตจะมีการรับผิดชอบและความเสียสละสูง โลกตั้งอยู่ได้เพราะเมตตา เมตตาแปลว่าเสียสละ การเสียสละมี ๒ ประการ การเสียสละให้แก่ตน คือเมตตาตน การเสียสละให้แก่บุคคลอื่นคือเมตตาผู้อื่น เมตตาตนเป็นการเสียสละต่อตนเองสมบูรณ์แบบจนมีความมั่นคงแล้วควรจะต้องมีเมตตาผู้อื่น การเมตตาผู้อื่นโดยการเสียสละให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวมทำให้โลกอยู่ด้วยกันด้วยความสงบสุขพลังจิตจึงมีความสำคัญต่อการควบคุมจิต พลังจิตมีมาก ความรับผิดชอบสูง ความเห็นแก่ตัวถูกลดระดับ พลังจิตที่เพิ่มจากสมาธิทำให้จิตเกิดเมตตาเพิ่มขึ้นมีความตระหนักรู้ได้ว่า สมาธิเป็นบ่อเกิดพลังจิตการยกระดับพลังจิตมีผลต่อการเพิ่มขึ้นของพลังจิต ความเสียสละบุคคลจักสร้างสรรค์ความเจริญต่อสังคมสมาธิขั้นพื้นฐานจึงมีความสัมพันธ์กับจิตใจของมนุษย์ (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), 2555) มีการศึกษาค้นคว้าวิจัยอันเกี่ยวข้องกับประเด็นที่กล่าวมาข้างต้นเรื่องการพัฒนาตนตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้เข้าร่วมอบรมหลักสูตรครุสมาธิ คือเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขาทำให้มีการพัฒนาตนเองโดยหลักธรรมนี้ในการดำเนินชีวิตมีการดำรงตนด้วยดีช่วยเหลือเกื้อกูลสังคมมีผลดีต่อกันในการอยู่ร่วมกันในสังคม อาทิ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

การให้อภัยทาน ไม่คิดเบียดเบียน สุขภาพจิตดีและมีความคิดเชิงบวก การเจริญพรหมวิหารธรรมยังมีผลต่อการพัฒนาจิตในด้านสติ ปัญญา สมาธิ (โณมศรี ทวีผลสมเกียรติ, 2559) นับได้ว่าพรหมวิหารธรรม มักกล่าวถึงเมตตาว่าเมตตาคือหลักธรรมพื้นฐานแห่งหลักธรรมทั้งปวง การเจริญพรหมวิหารธรรมอบรมบ่มเพาะความมีเมตตาเป็นผลให้คุณธรรมอื่น ๆ เกิดขึ้น อาทิ ความเสียสละ การให้อภัย ความสามัคคี เป็นต้นที่เป็นตัวอย่างที่เห็นจากการอบรมหลักสูตรครูสมาธิ อันเป็นการก่อให้เกิดความสงบสันติในสังคม

ครูสมาธิหรือสมาธิโยทก อย่างไรจึงถูกเรียกว่าสมาธิโยทก จุดประสงค์ของการทำสมาธิคือพลังจิต พลังจิตส่งผลต่อการทำงานที่ประสิทธิภาพการเรียนรู้สมาธิต้องเรียนทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเพื่อให้เข้าใจส่วนผสมกลมกลืนเข้าสู่ระดับความจริง โดยการวางแผนแบบโยทก คือให้เป็นแบบวิวัฒนาการตามขบวนการแห่งยุคศิวไลซ์ เพื่อความง่ายได้และประโยชน์สูง จึงพัฒนาการทำสมาธิตามขบวนการแห่งโลกาภิวัตน์ หลักสูตรนี้ย่นเวลาจาก 50 ปีเหลือเพียงครึ่งปีเป็นการขยายความรู้ของการทำสมาธิได้อย่างกว้างขวางเน้นการทำสมาธิอย่างง่าย ๆ ผลการทำสมาธิเป็นการส่งเสริมประเทืองปัญญาเพื่อควมมีสติรอบคอบต่อการทำงานสำคัญสมาธิโยทกเหมาะต่อสมองเด็กที่กำลังเจริญวัย กล่อมเกลาจิต พลังจิตมีผลทำให้เด็กหายดื้อ มีความรับผิดชอบสูง รอบรู้กตัญญูทวาที ขวนจิตปลอดโปร่ง สติปัญญาหลักแหลม สุขภาพกายสุขภาพใจสงบมีความสุขจึงต้องเน้นหนักต่อการถ่ายทอดหลักวิชาการทำสมาธิโดยครูสมาธิผู้จบหลักสูตร 200 ชั่วโมง ด้วยหลักการอันเป็นเอกภาพอันก่อให้เกิดพลังอันยิ่งใหญ่เป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติปัจจุบันและอนาคตด้วยจำนวนมหาศาล (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), 2540) การพัฒนาสมาธิ นับได้ว่าเป็นการเผยแพร่พระพุทธศาสนาอย่างยั่งยืน การสอนสมาธิที่พัฒนาสื่อการสอนทันสมัยโดยการใช้เทคโนโลยีการสอนที่เหมาะสมหลายรูปแบบ การประยุกต์หลักธรรม หลักการสอนสมาธิการเจริญสมาธิเพื่อวิถีชีวิตประจำวันเป็นปรากฏการณ์ใหม่ (พระมหาชัยยันต์ ธมฺวิสฺสุทฺธิโก (ธรรมสุทธิ), 2550) ของการนำสมาธิมาสู่ความสงบสุขและสันติภาพ

ดังนั้นการที่บุคคลเมื่อมีพลังจิตพอเพียงมีความรับผิดชอบสูง ทำให้มีการเสียสละสูง จึงควรต้องมีการรณรงค์ร่วมมือสนับสนุนขยายงานการเรียนการสอนสมาธิให้กว้างขวางเหมือนกันกับการศึกษาแต่ละประเทศ ให้โลกได้รับการขยายตัวติดตามความเคลื่อนไหวโลกเพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ ปัจจุบันโลกก้าวหน้าไปไม่หยุดยั้งฉะนั้นหากมีการขยายสมาธิให้เป็นวงกว้างพัฒนาสมาธิให้เข้าสู่โยทก (HIGHT-TECH) มีการลงทุนตามความเหมาะสมเพื่อความก้าวหน้าโดยให้ความสำคัญแก่การทำสมาธิจากผู้รับผิดชอบในสังคมโลก สมาธิกับความเสียสละจะเดินไปถูกทิศทางและพบกับสันติสุข อนึ่งเนื่องจากการเสียสละหากกระทำโดยพลังจิตไม่พอเพียงจะเป็นการเสียสละแบบมลายหรือถูกรอบำด้วยความเชื่อ หากการเสียสละโดยพลังจิตที่พอเพียงจะ

เป็นไปเพื่อความก้าวหน้าและมนุษย์ทั้งหลายจะอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร), 2555)

สรุป อย่างไรก็ตามกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของครูสมาธิกับสันติภาพมีส่วนเกี่ยวข้องกัน พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) ผู้ก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพและหลักสูตรครูสมาธิ เปิดสอนครั้งแรกที่สถาบันพลังจิตตานุภาพ วัดธรรมมงคล กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2540 มีคณะกรรมการเต็มรูปแบบมีบุคลากรที่มีคุณสมบัติในการสอนทำการเผยแผ่ทางสายกลางให้เพียงพอต่อความต้องการนำแบบอย่างการทำสมาธิที่ถูกต้องออกสู่ประชาชน เพื่อเป็นประโยชน์คือความสุขสงบในสังคมโลกคือสันติภาพด้านหนึ่งเป็นการผลิตครูสมาธิมีพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร) เป็นองค์ประธานและเห็นการณ์ไกลว่า การทำสมาธิให้ เป็นไปตามโลกาภิวัตน์ เน้นการทำสมาธิง่าย ๆ แต่ได้ผลมากผลส่งเสริมเรื่องปัญญาดังตัวอย่างที่ว่า เด็กที่กำลังเจริญวัยหากทำสมาธิแล้วจะทำให้มีสติปัญญาดี รอบรู้ สุขภาพกายและใจดี สงบและมีความสุขนั้นคือสันติภาพภายในเกิดขึ้นตั้งแต่เด็ก การทำสมาธิทำได้ในอิริยาบถยืน เดิน นั่งและนอน จุดมุ่งหมายของการทำสมาธิคือ พลังจิต ใช้คาบิกรรม พุทโธ อิริยาบถหลักของการทำสมาธิคือ การนั่งและเดินจงกรม ครูสมาธิก่อให้เกิดสันติภาพคือเมื่อชาวโลกทำสมาธิ ผลของสมาธิคือพลังจิต การสะสมของพลังจิตก่อให้เกิดคุณธรรม 3 ประการคือ 1. มีความ รับผิดชอบสูง 2. มีเหตุผล 3. ความมีเมตตาคุณธรรม๓ประการก่อให้เกิดการดำเนินงานประสบความสำเร็จอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ตัวอย่าง งานสาธารณะที่เป็นประโยชน์ต่อมวลชนจำเป็นต้อง อาศัยบุคคลที่มีการเสียสละ มีเมตตาจิตจำนวนมากร่วมมือกันเป็นกลุ่มสร้างงานสมาธิ เช่นใน สถาบันพลังจิตตานุภาพ เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำสมาธิเป็นครูสมาธิแล้ว ในปัจจุบันสถาบันพลังจิตตานุภาพมีสาขาทุกจังหวัดทั่วประเทศกว่า 200 สาขาและต่างประเทศอีกด้วยเป็นความ กว้างขวางทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพเป็นผลสัมฤทธิ์ของการขยายงานด้านสมาธิ ที่ก่อให้เกิด ความสงบ ความสุข และสันติภาพ

ตัวอย่างหนึ่ง ที่กล่าวไว้ของการทำงานที่มีความสำคัญต่อความสงบ ความสุข และ สันติภาพคือสัมมาวาจา เป็นความสำคัญว่า วาจาดีทำให้เกิดสันติภาพได้ พลังจิตจากการทำ สมาธิมีความสำคัญต่อการควบคุมวาจา เกิดความสามัคคี มีความปรองดองกันในครอบครัว สังคม โลกเป็นต้น ตัวอย่างที่เป็นบทบาทสำคัญต่องานสาธารณะประโยชน์ เช่นเรื่องการเสียสละ เพราะเมื่อทำสมาธิอันเป็นที่ผลิตพลังงานเมื่อจิตมีพลังสูงจะมีความเสียสละ รับผิดชอบ มีเมตตา ที่มีผลต่อสัมมาวาจา การมีเมตตาต่อตนเองโดยสมบูรณ์ จึงมีเมตตาต่อผู้อื่น เพื่อประโยชน์ต่อ ส่วนรวม การเสียสละที่ขาดพลังจิตเนื่องจากการเสียสละนั้นหากกระทำโดยพลังจิตไม่พอเพียง จะเป็นการเสียสละแบบงมงายหรือถูกรอบงำด้วยความเชื่อบางอย่าง เช่นการทำบุญเอาหน้า

หวังผลตอบแทน ที่แตกต่างโดยสิ้นเชิงจากการเสียสละด้วยพลังจิตอันพอเพียงเป็นไปเพื่อความก้าวหน้าทางจิตที่ทำให้มนุษย์ทั้งหลายอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข นั่นคือสันติภาพ

4.3 ครูสมาธิกับสันติภาพภายใน

การทำสมาธิเมื่อเราพัฒนาไปถึงจุดหนึ่งมันจะพัฒนาตนเองไปถึงวิปัสสนาการสร้างพลังจิตจากสมาธิพลังจิตจะมีการพัฒนาตนเองเป็นผู้มีวาสนาอยู่ในจิต พลังจิตจะกลายเป็นวาสนาและพัฒนาตนเองไปสู่วิปัสสนาและพลังจิตจึงเป็นสมบัติถาวร ทุก ๆ คนจึงต้องสร้างสมาธิเพื่อก่อให้เกิดพลังจิตให้มากเพื่อการมีชีวิตที่ราบรื่น สงบสุข มีความพอเพียง เกิดจากการสร้างพลังจิต ลักษณะของพลังจิตมีประการ อย่างที่ 1. คือความอบอุ่น อย่างที่ 2. คือความซาบซึ้ง อย่างที่ 3. คือความแข็งแกร่ง เป็นลักษณะของพลังจิตของแต่ละคนเมื่อเป็นเช่นนั้นก็จะทำให้ครอบครัวเป็นสุข สังคมเป็นสุข ประเทศชาติเป็นสุข โลกก็เป็นสุข (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), 2555) ดังกล่าวไว้ในการศึกษาค้นคว้าวิจัยถึงพลังจิตที่เกิดจากจิตที่เป็นสมาธิเมื่อปริกรรม พุทโธ จิตเป็นหนึ่งเป็นสมาธิการผลิตพลังจิตสะสมไว้ที่จิตมากเหมือนเติมอาหารใจสามารถควบคุมจิตใจจนถึงขั้นลดระดับความต้องการภายในใจ และลดระดับความขัดแย้งในสังคม (สุทธิลักษณ์ สุทธิ, 2559) ด้วยสรรพสิ่งเกี่ยวข้องถึงกันหมดเมื่อเป็นสุขขึ้นมาได้ระดับหนึ่งการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นเท่าไรก็ย่อมทำได้จึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาสมาธิขั้นพื้นฐานเพื่อทำ ความสงบสุขให้แก่ชาวโลก ที่มาจากการสร้างพลังจิต เป็นวิถีทางแห่งสันติภาพภายในที่บังเกิดขึ้นและดำรงอยู่ ณ ขณะจิตนั้น การเกิดขึ้นของสันติภาพภายในมาจากการทำสมาธิ การปริกรรมพุทโธ ที่ก่อให้เกิดพลังจิต จนกระทั่งจิตลดอารมณ์ทั้งฝ่าย โลภะ โทสะ โมหะ ดังที่กล่าวไว้ว่า สมาธิและพลังจิตสามารถระงับและควบคุมอารมณ์ได้ ด้วยหลังจากที่ทำสมาธิแล้วจิตจะมี ศักยภาพมีการพัฒนาคุณธรรมที่เกิดขึ้นกล่าวคือ ความรับผิดชอบ ความมีเหตุผลและความมีเมตตาจิตประกอบกับคุณสมบัติหรือคุณลักษณะของพลังจิตคือ ความอบอุ่น ความซาบซึ้งและความตั้งมั่นของจิตย่อมบังเกิดขึ้นกับผู้ทำสมาธิ ดังที่ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) กล่าวว่า การทำสมาธิมีผลต่อการพัฒนาจิตในทางพระพุทธศาสนา คือ ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงสภาวะของจิตให้สงบเป็นสุขตั้งมั่นเหมาะต่อการใช้งานและยังพัฒนาจิตวิญญาณของบุคคลให้มีกุศลธรรมงอกงามขึ้นในจิตใจเกิดความภาคภูมิใจมองเห็นคุณค่าในตนเองมีความอดทนอดกลั้นไม่ทำร้ายตนเองและผู้อื่นผลอีกประการคือมีความสุข 3 ระดับคือกามสุข ฌานสุขและนิพพานสุข ผล 2 ประการแรกเป็นสุขเวทนาที่ต้องเสวยอารมณ์จัดอยู่ในระดับเดียวกับความสุขที่เกิดจากการเพิ่มขีดความสามารถทางจิตใจ แต่นิพพานสุขเป็นความสุขเนื่องด้วยภาวะไร้ตัณหาไม่อิงอาศัยกระบวนการรับรู้ที่เกิดขึ้นต่ออารมณ์โลกภายนอกเป็นความสุขที่ทำให้ชีวิตนี้มีความเป็นอิสระ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2543) ดังนั้นเมื่อกุศลธรรมมีขึ้นในระยยะของการพัฒนาจิตในขณะจิตที่กำลังทำสมาธิ ความสงบสุข การพัฒนาศักยภาพทางจิตวิญญาณ การพัฒนา

ความสุขสงบของความสามารถทางจิตใจทุกระยะในทุกขณะจิตนั้น ที่หมายถึงไม่ว่าจะเกิดขึ้นในระดับใดย่อมคือความเป็นอิสระทางจิตในแต่ละระดับตั้งแต่ต่ำน้อยไปสู่มาก ความเป็นอิสระทางจิตคือสันติภาพภายในที่เกิดขึ้นและมีการพัฒนาไปจนถึงจุดสูงสุดคือเป็นอิสระจากภายนอกโดยสิ้นเชิง พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) อธิบายลักษณะจิตที่มีสมาธิว่า (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) จิตที่เป็นสมาธิหรือคุณภาพดีมีสมรรถภาพสูงมี 3 ลักษณะ คือ 1. ลักษณะบริสุทธิ์ 2. ลักษณะตั้งมั่น 3. ลักษณะควรแก่การทำงาน การทำสมาธิจะอบรมจิตใจให้มีประสิทธิภาพต่อการทำงาน ลักษณะเด่นที่สุดของจิตที่เป็นสมาธิซึ่งสัมพันธ์กับความมุ่งหมายของการทำสมาธิ คือควรค่าแก่การทำงาน หรือเหมาะต่อการใช้งาน งานสำคัญทางพระพุทธศาสนา งานทางปัญญาการใช้จิตที่ดีเป็นสนามปฏิบัติการทางปัญญาในการพิจารณาภาวธรรมให้เกิดความรู้แจ้งตามความเป็นจริง สมาธิจึงเป็นภาวะที่ใจสว่างโล่งเป็นอิสระ รู้ต้น เบิกบาน รู้แจ้งเห็นจริง (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2543) นั่นคือความสุขสงบและสันติภาพภายในที่เกิดขึ้นแล้ว อันเนื่องด้วยสัมมาสมาธิ (พระไตรปิฎกภาษาไทย 35/183,589/140,322)

นับเนื่องจากการเป็นนักศึกษาครูสมาธิ ด้วยการอบรมบ่มเพาะสมาธิและพลังจิต เกิดการพัฒนาคุณภาพของจิต ดังตัวอย่างการเกิดขึ้นของความรับผิดชอบ ความมีเหตุผล และความมีเมตตา จนกระทั่งจบหลักสูตรเป็นครูสมาธิ โดยสมบูรณ์ การพัฒนาการด้านคุณธรรมดังกล่าวเป็นจริยธรรมที่เป็น มโนกรรมกายกรรม วาจากรรม ดังกล่าวมาแล้วตัวอย่าง เรื่องของสัมมาวาจา ปิยวาจา ความสามัคคี อุตถจริยา การทำงานสาธารณะประโยชน์ ด้วยการเสียสละมีจิตอาสา โดยเฉพาะความมีเมตตา ก่อให้เกิดบุคคลผู้มีใจเสียสละพร้อมที่จะอุทิศตนเพื่องานพระพุทธศาสนาถึงที่สุด เพื่อการสร้างสันติภาพภายในเรือนใจแล้วแผ่เป็นวงกว้างออกไปเป็นสันติภาพภายนอกในเชิงสังคม โดยนโยบายแห่งสถาบันพลังจิตตานุภาพที่มีคำสัจยปฏิญาณ นักศึกษาครูสมาธิและแม่หลักสูตรอื่นใด อาทิหลักสูตรอุทตมสมาธิ หลักสูตรสมาธิขั้นสูง เป็นต้น ยังคงยืนยัน คำสัจยปฏิญาณที่เหมือนกันโดยความเป็นเอกภาพ คือ

ข้าพเจ้า จะขอตั้งสัจยปฏิญาณว่า ข้อที่หนึ่ง ข้าพเจ้าจะมีเมตตาต่อกัน ข้อที่สอง ข้าพเจ้าจะมีความสามัคคีกัน ข้อที่สาม ข้าพเจ้าจะให้อภัยซึ่งกันและกัน ข้อที่สี่ ข้าพเจ้าจะไม่นำวิชาสมาธิไปใช้ในทางที่ผิด ข้อที่ห้า ข้าพเจ้าจะทำสมาธิแผ่เมตตาจิตแก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อความสันติสุขของโลก ยิ่งขึ้นต่อไป (พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิริธโร), 2540)

พระราชธรรมเจติยาจารย์ (วิริยงค์ สิริธโร) ผู้ก่อตั้งสถาบันพลังจิตตานุภาพ กล่าวได้ว่า “แม้สันติภาพในสังคมที่เกิดขึ้น ยังไม่ยั่งยืนถาวร แต่สันติภาพภายในเรือนใจของผู้บำเพ็ญสมาธิ เกิดขึ้นแล้ว” ตามคำสัจยปฏิญาณ จนถึงที่สุดคือ “ข้าพเจ้าจะทำสมาธิแผ่เมตตาจิต แก่สรรพสัตว์ทั้งหลาย เพื่อความสันติสุขของโลกยิ่งขึ้นต่อไป”

บทสรุป

สถาบันพลังจิตตานุภาพใช้ความสามารถของคณะขยายศูนย์สมาธิให้กระจายออกไปให้มากที่สุดเราได้สมาชิกผู้มีฐานพลังจิตที่สามารถควบคุมจิตได้ระดับหนึ่ง ตรงนี้หมายถึงคนทั่วโลก เพราะจิตระดับนี้ไม่ใช่สิ่งที่จนเกินไปควรที่ทุกคนจะทำได้ การปฏิบัติงานในระยะเวลา 20 ปีมีผู้เข้าร่วมทำสมาธิมากขึ้น ได้บรรลุธรรมเพิ่มขึ้น มีจิตเมตตาเพิ่มขึ้นเป็นเงาตามตัวช่วยกัน ขวนขวายขยายงานศูนย์สมาธิให้กว้างขวาง ความสามารถในการวางแผนสร้างโครงสร้างให้มั่นคงแข็งแรง มีใหญ่โต มีวิสัยทัศน์งดงามละเอียดอ่อน ยืดหยุ่นอภัยแก่กันและกันเพื่อทุกคนในโลกได้สร้างพลังจิตอันเป็นสมบัติล้ำค่าแก่ ในการนี้คณะศิษยานุศิษย์กล่าวถึงการขยายงานของสถาบันพลังจิตตานุภาพว่าการเผยแพร่สมาธิด้วยความก้าวหน้าทันสมัยเหมาะกับกาลมีความเปลี่ยนแปลง อาทิ การตั้งครุสมาธิรุ่นที่ 1 ผู้เข้าร่วมไม่ถึงร้อย การเริ่มต้นที่วัดธรรมมงคลเปิดเป็นแห่งแรก จนถึงปัจจุบันสถาบันพลังจิตตานุภาพมีสาขาทุกจังหวัดในประเทศไทย รวมกันมากกว่า 230 สาขา เหตุนี้จิตตานุภาพหรืออานุภาพของจิตก่อเกิดผลงานที่ยิ่งใหญ่เป็นประโยชน์แก่มวลมหาชนพลังจิตที่ประสานกันอย่างลงตัวในการดำเนินกิจการเผยแพร่สมาธิเพื่อสันติภาพและสันติสุขของโลก

คำว่า “สันติภาพ” มิได้มีความหมายเพียงสังคมที่ปราศจากความขัดแย้ง สงคราม ความเหลื่อมล้ำต่ำสูงของชนชั้นในทางสังคม ความขาดแคลน ฐานะทางเศรษฐกิจ ความได้เปรียบของสังคมทุนนิยมที่มีมากกว่าสังคมเกษตรอุตสาหกรรมเท่านั้น หากสมดุลสันติภาพในเชิงสังคมจะเป็นไปในลักษณะที่พัฒนาขึ้น สมาธิเป็นหนทางหนึ่งที่จะพัฒนาจิตเมื่อคุณภาพแห่งจิตเติบโตพัฒนาในทางฝ่ายกุศลก่อให้เกิดสันติภาพภายในที่ จะมีผลต่อการพัฒนา มโนกรรม วชิกรรม กายกรรม เพื่อการพัฒนาสังคม ที่อุดมด้วยความสุข สงบและสันติ...คือสันติภาพ ที่สถาบันพลังจิตตานุภาพเป็นองค์กรหนึ่งที่ทำงานด้านสันติภาพด้วยวิถีทางแห่งการทำสมาธิโดยใช้หลักสูตรครุสมาธิเป็นวิถีทางนำสู่สันติภาพ

เอกสารอ้างอิง

โคทม อารียา. (2530). “ข้อชวนพิจารณาเรื่องสันติภาพ”, ใน **ประมวลความรู้เรื่องสันติภาพ**.

ประชุมสุข อาชาวำรุง และ ยุพิน พิพิธกุล บรรณาธิการ. กรุงเทพมหานคร:

โณมศรี ทวีผลสมเกียรติ. (2559). “การพัฒนาตนตามหลักพรหมวิหารของผู้เข้าอบรมหลักสูตรครุสมาธิ”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดิช นัท ธันท์. (2542). **สันติภาพทุกอย่างก้าว แปลจาก PEACE IN EVERY STEP**. แปลโดย

- ประชาหุตานุวัฒน์ และคณะ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: ศยาม.
 ทะไลลามะ. (2538). **อัตชีวประวัติขององค์ทะไลลามะ: อิสระภาพในการลี้ภัย**. ฉัตรสุมาลย์
 กบิลสิงห์ แปล. พิมพ์ครั้งที่ 2, กรุงเทพมหานคร: ประพันธ์สาสน.
- นนทิวัต ไล่เลิศ. (2550). “บทบาทของสถาบันในพระพุทธศาสนากับการพัฒนาสังคม: ศึกษา
 เฉพาะกรณี สถาบันพลังจิตตานุภาพของพระเทพเจติยาจารย์ (วิริยงค์ สิรินธโร)”. **สาร
 นิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
 ประเวศ วะสี. (2538). **สู่สันติเสรี: ๕๐ ปีสันติภาพไทย**. กรุงเทพมหานคร: เรือนแก้วการพิมพ์.
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2538). **การศึกษาเพื่อสันติภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพมหานคร: สหธรรมมิกจำกั.
- _____. (2556). **สันติภาพเกิดจากอิสระภาพและความสุข (PEACE
 THOUGHT FREEDOM AND HAPPINESS)**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: วัด
 ญาณเวศกวัน.
- _____. (2543). **พุทธธรรมฉบับปรับปรุงและขยายความ**. พิมพ์ครั้งที่ 9.
 กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร). (2540). **หลักสูตรครูสมาธิ เล่ม 1 2 3**. พิมพ์ครั้งที่ 2.
 กรุงเทพมหานคร: สถาบันพลังจิตตานุภาพ.
- _____. (2555). **หลักสูตรครูสมาธิ-ขั้นสูง**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน
 พลังจิตตานุภาพ วัดธรรมมงคล.
- _____. (2558). **อุดมสาสมาธิ**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพลังจิตตานุภาพ.
- พระมหาชัยยันต์ ธมฺวิสุทธิโก (ธรรมสุทธิ). (2550). “ศึกษาวิธีการเผยแพร่พระพุทธศาสนาของ
 พระราชธรรมเจติยาจารย์ (วิริยงค์ สิรินธโร)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสนมหาบัณฑิต**.
 บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พิศาล จอโกษาอุดม. (2560). “การสร้างเครื่องมือวัดพลังจิตของผู้ปฏิบัติธรรมสายพุทโธ ตาม
 แนวของพระธรรมมงคลญาณ (วิริยงค์ สิรินธโร)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎี
 บัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ
 ราชวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2546**.
 กรุงเทพมหานคร: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- วิฑูรย์ สิมะโชคดี. (2560). “สมาธิกับธรรมชาติ”. ใน หนังสือพิมพ์โพสท์ทูเดย์, 15, 5, (ศุกร์ 17
 มีนาคม).

80 วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม 2562)

สุทธิลักษณ์ สุทธิ. (2559). “สมาธิกับการเสริมสร้างพลังจิตตานุภาพ: วิเคราะห์จากวิธีการสอนสมาธิของพระธรรมมงคลญาณ (หลวงปู่วิริยงค์ สิรินธโร)”. **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

